فصـــلنامه مشاوره شـغلی و سـازمانی
دوره ۱۸، شماره ۶۹، زمستان ۱۴۰۵، ۱۲۰-۹۳

رابطهٔ تعارض کار- خانواده و احساس گناه والدینی: نقش میانجی سازگاری کودک و خودکارآمدی والدینی

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۵/۴/۱۲، تاریخ دریافت نسخه نهایی: ۱۴۰۵/۵/۱۶، تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۵/۵/۱۹

نوع مقاله: علمی – پژوهشی

امیرحسین سبحانی نیا[۱]، فرزانه سلطانی فرد[۲] و منصور سودانی*[۳]

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطهٔ تعارض کار-خانواده و احساس گناه والدینی با نقش میانجی سازگاری کودک و خودکارآمدی والدینی در مادران شاغل انجام شد. **روش:** روش این پژوهش توصیفی-همبستگی و از نوع مدل‌سازی معادلات ساختاری بود. جامعهٔ آماری این پژوهش شامل کلیهٔ مادران شاغل دارای فرزند ۲ تا ۱۲ سال ادارات دولتی شهر یاسوج در زمستان سال ۱۴۰۴ بود که تعداد آن‌ها ۴۸۰ نفر برآورد شد. از این جامعه ۲۳۵ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس (داوطلبانه) انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از مقیاس‌های تعارض کار-خانواده (رجبی و همکاران، ۱۳۹۹)، گناه والدینی (هازلم و همکاران، ۲۰۲۰)، سازگاری کودک (موراسکا و همکاران، ۲۰۱۴) و خودکارآمدی والدین (دومکا و همکاران، ۱۹۹۶) جمع‌آوری شدند و با استفاده از همبستگی اسپیرمن و مدل‌سازی معادلات ساختاری در نرم‌افزارهای spss27 و Amos28 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. **یافته‌ها:** یافته‌ها نشان داد تمامی اثرات مستقیم معنادار بودند. همچنین، نقش میانجی سازگاری کودک (β = ۰/۳۰) و خودکارآمدی والدینی (β = ۰/۲۶) در رابطهٔ بین تعارض کار و خانواده و احساس گناه والدینی معنادار بود (p = ۰/۰۰۱). **نتیجه‌گیری:** با توجه به یافته‌های پژوهش، مداخلات حمایتی با تمرکز بر مدیریت تعارض کار-خانواده و تقویت خودکارآمدی والدینی، در کنار توجه به شرایط و نیازهای کودک، می‌توانند در کاهش احساس گناه والدینی مادران شاغل مؤثر باشند.

کلیدواژه‌ها: *احساس گناه والدینی، تعارض کار- خانواده، سازگاری کودک، خودکارآمدی والدینی، مادران شاغل*

۱ - کارشناس ارشد مشاورهٔ خانواده، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.
۲ - کارشناس ارشد مشاورهٔ مدرسه، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.
۳ - نویسنده مسئول: استاد، گروه مشاوره، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.
Email: sodani_m@scu.ac.ir
https://orcid.org/0000-0002-3119-3808

Copyright: © 2026 by the authors- Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (https: //creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Journal of Career & Organizational Counseling
Vol 18, No 69, winter *2026, 93-120*

The Relationship Between Work–Family Conflict and Parental Guilt: The Mediating Roles of Child Adjustment and Parental Self-Efficacy

Amirhossein Sobhaninia (M.A)[1], **Farzaneh Soltanifard** (M.A)[2] &
Mansour Sodani (Professor) [3]*

Abstract
Aim: The present study aimed to investigate the relationship between work–family conflict and parental guilt, with the mediating roles of child adjustment and parental self-efficacy among employed mothers. **Method:** This study employed a descriptive-correlational design using structural equation modeling. The statistical population of the present study consisted of all employed mothers with children aged 2 to 12 years working in government offices in Yasuj during the winter of 2025, and its size was estimated at 480 individuals. From this population, 235 participants were selected using convenience (voluntary) sampling. Data were collected using the Work–Family Conflict Scale (Rajabi et al., 2020), the Parental Guilt Scale (Haslam et al., 2020), the Child Adjustment Scale (Morawska et al., 2014), and the Parenting Self-Efficacy Scale (Domitrovich et al., 1996). Data were analyzed using Spearman's correlation and structural equation modeling (SEM) in SPSS version 27 and AMOS version 28. **Results**: The findings indicated that all direct effects were significant. Furthermore, the mediating roles of child adjustment (β = 0/30) and parental self-efficacy (β = 0/26) in the relationship between work–family conflict and parental guilt were significant (p = 0/001). **Conclusion:** Based on the findings of the present study, supportive interventions focusing on managing work–family conflict, strengthening parental self-efficacy, and addressing children's needs and circumstances may help reduce parental guilt among employed mothers.
Keywords: Child adjustment, Employed mothers, Parental guilt, Parental self-efficacy, Work–family conflict

1- M.A. in Family Counseling, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

2- M.A. in School Counseling, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

3- Corresponding Author: Professor, Department of Counseling, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.
Email: sodani_m@scu.ac.ir
https://orcid.org/0000-0002-3119-3808

Copyright: © 2026 by the authors- Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (https: //creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

مقدمه

تجربهٔ والدگری در دنیای امروز، تحت تأثیر تغییرات اجتماعی و افزایش انتظارات ناشی از ایفای هم‌زمان نقش‌های متعدد، با چالش‌های قابل‌توجهی همراه است (اوکولی و اویه[1]، ۲۰۲۴). در این میان، مادران شاغل بیش از گذشته ناگزیرند میان الزامات شغلی، مسئولیت‌های خانوادگی و تعهدات اجتماعی تعادل برقرار کنند؛ وضعیتی که دستیابی به این تعادل را به یک دغدغهٔ مهم برای آن‌ها تبدیل کرده است (حیرت و شاداب‌مهر، ۱۴۰۴). در نتیجه، این گروه بیش از سایرین در معرض فشار نقش[2] و پیامدهای هیجانی ناشی از آن قرار می‌گیرند (ستیانینگسیه و همکاران[3]، ۲۰۲۴). این فشارها در خانواده‌هایی که دارای فرزندان خردسال یا در سنین کودکی هستند، برجسته‌تر است؛ چراکه نیازهای رشدی کودک مستلزم حضور، توجه و پاسخ‌دهی حساس والد است (میلر و همکاران[4]، ۲۰۲۲). در چنین شرایطی، تداوم فشارهای نقش نه‌تنها تجربهٔ مادری را تحت تاثیر قرار می‌دهد، بلکه می‌تواند از طریق تاثیر بر کیفیت تعامل والد-کودک و پاسخ‌دهی هیجانی والد، با پیامدهای نامطلوبی برای والد و کودک همراه باشد (مدیان‌گاریدو و همکاران[5]، ۲۰۲۱).

یکی از مفاهیم محوری برای تبیین فشارهای چندنقشی مادران شاغل و پیامدهای هیجانی آن‌ها، تعارض کار-خانواده[6] است (لی و همکاران[7]، ۲۰۲۴). تعارض کار-خانواده به عنوان نوعی تعارض بین‌نقشی تعریف می‌شود که در آن فشارها و الزامات ناشی از نقش شغلی با مسئولیت‌ها و انتظارات نقش خانوادگی ناسازگار می‌شوند و ایفای موثر هر یک از این نقش‌ها، مانع تحقق نقش دیگر می‌شود (ریمن و همکاران[8]، ۲۰۲۲). از منظر نظریهٔ حفاظت از منابع[9]، افراد برای حفظ و دستیابی به منابع ارزشمند، از جمله انرژی، زمان، توجه و منابع روان‌شناختی، تلاش می‌کنند و قرارگرفتن در معرض فشارهای مستمر می‌تواند به کاهش یا از دست رفتن این منابع منجر شود؛ فرایندی که می‌تواند پیامدهای هیجانی نامطلوبی به همراه داشته باشد (هابفول[10]، ۲۰۰۱). مطابق با نظریهٔ سیستم‌های بوم‌شناختی[11] برونفنبرنر[12] (۱۹۹۸، به نقل از فوسریولت و

1 - Okolie & Uwayah
2 - Role Strain
3 - Setianingsih et al
4 - Miller et al
5 - Medina-Garrido et al
6 - Work-family Conflict
7 - Li et al
8 - Reiman et al
9 - conservation of resources theory
10 - Hobfoll
11- ecological systems theory
12- Bronfenbrenner

همکاران[1] ، ۲۰۲۲)، تعارض میان نقش‌های شغلی و خانوادگی می‌تواند به میزان مشارکت والدین در فعالیت‌های مربوط به فرزندان و کیّفیّت تعاملات والد-کودک آسیب برساند. از سوی دیگر، مطابق نظریهٔ گناه تانگنی[2] (۱۹۹۰)، احساس گناه زمانی بروز می‌یابد که فرد احساس کند در ایفای یک نقش، به دلیل اختصاص ندادن زمان و انرژی کافی یا برآورده نکردن نیازهای دیگران، نتوانسته است استانداردهای شخصی خود را محقق سازد. بر این اساس، تعارض کار-خانواده را می‌توان موقعیتی دانست که در آن منابع محدود فرد میان الزامات متضاد شغلی و خانوادگی توزیع می‌شوند و در نتیجه، منابع در دسترس برای ایفای مؤثر نقش والدینی کاهش می‌یابند؛ در چنین موقعیتی، مصرف منابع روانی مادر در نتیجهٔ الزامات شغلی می‌تواند ظرفیت آن‌ها را برای پاسخ‌دهی حساس و مؤثر در نقش والدینی کاهش داده و ارزیابی‌شان از عملکرد خود در این نقش را تحت تأثیر قرار دهد (اوکولی و اویه، ۲۰۲۴). بنابراین، بررسی سازوکارهایی که از طریق آن‌ها تعارض کار-خانواده می‌توانند بر تجربهٔ هیجانی مادران شاغل اثر بگذارد، برای درک دقیق‌تر پیامدهای این تعارض اهمیت ویژه‌ای دارد (کاوانیس و همکاران[3]، ۲۰۲۳).

یکی از پیامدهای هیجانی مهم تعارض کار-خانواده که توجه پژوهشگران را به خود جلب کرده، احساس گناه والدینی[4] است (گارسیا-رودریگز و همکاران[5]، ۲۰۲۶؛ تاک و همکاران[6]، ۲۰۲۵). گناه والدینی به‌عنوان نوعی هیجان منفی و خودآزارنده به وضعیتی اشاره دارد که در آن مادر ادراک می‌کند در ایفای نقش مادری، به‌ویژه در پاسخ‌گویی به نیازهای هیجانی و رشدی کودک، کوتاهی کرده است یا رفتارهایش به گونه‌ای بوده که به فرزند آسیب رسانده باشد (گایز و همکاران[7]، ۲۰۲۳). در این میان، مادرانی که سطوح بالاتری از تعارض کار-خانواده را تجربه می‌کنند، ممکن است غیبت ناشی از الزامات شغلی، خستگی حاصل از فشارهای کاری یا ناتوانی در اختصاص زمان کافی به کودک را نشانه‌ای از کوتاهی در ایفای نقش مادری دانسته و در نتیجه، احساس خودسرزنشی و ناکافی‌بودن بیشتری را تجربه کنند؛ فرایندهایی که می‌توانند با هیجان‌های منفی و تجربهٔ گناه والدینی مرتبط باشند (آلیسا و همکاران[8]، ۲۰۲۵؛ شالو و همکاران[9]، ۲۰۲۳).

1- Foucreault
2 - Tangney
3 - Cavagnis et al
4 - Parental Guilt
5 -García-Rodríguez et al
6 - Taouk et al
7 - Go´is et al
8 - Alisa et al
9 - Shalev et al

با این حال، تجربهٔ هیجانی والدین در بستر تعاملات دوسویه والد-کودک و تحت تأثیر ویژگی‌ها و واکنش‌های کودک قرار دارد (والکان و همکاران[1]، ۲۰۱۸). در این چارچوب، سازگاری کودک[2] که به سطوح سازگاری هیجانی، رفتاری و اجتماعی او با محیط اطراف اشاره دارد، یکی از مؤلفه‌های مهم در تجربهٔ روزمرهٔ والدگری محسوب می‌شود (کروم و همکاران[3]، ۲۰۲۱). در این زمینه، شواهد پژوهشی متعدد نشان می‌دهد که تعارض کار-خانواده می‌تواند از طریق کاهش حضور هیجانی والد، محدودکردن زمان تعامل با کودک و کاهش ظرفیت پاسخ‌دهی والد، با مشکلات سازگاری در کودک همراه باشد (نیلسن و همکاران[4]، ۲۰۲۵؛ والادز و همکاران[5]، ۲۰۲۴؛ لیپاسوا[6]، ۲۰۲۳). از سوی دیگر، مشکلات سازگاری کودک می‌تواند نیازمند نظارت، حمایت و مداخلهٔ بیشتر والد باشد و در نتیجهٔ این وضعیت، به‌ویژه در مادران شاغلی که هم‌زمان با الزامات شغلی و خانوادگی مواجه‌اند، ممکن است ارزیابی منفی از عملکرد والدینی و احساس مسئولیت نسبت به مشکلات کودک را تشدید کند و در نهایت به افزایش احساس گناه والدینی منجر شود (رانگساتات‌هارم و همکاران[7]، ۲۰۲۵).

در کنار عوامل مرتبط با کودک، خودکارآمدی والدینی[8] نقش تعیین‌کننده‌ای در رشد کودکان و نیز در تجربهٔ هیجانی و بهزیستی روانشناختی والد ایفا می‌کند (گلاتز و همکاران[9]، ۲۰۲۴). خودکارآمدی والدینی به باور والد نسبت به توانایی خود در مدیریت موثر چالش‌های فرزندپروری اشاره دارد و عاملی تعیین‌کننده در انتخاب و تداوم رفتارهای تربیتی مؤثر در مواجهه با موقعیت‌های فشارزا محسوب می‌شود (ستیانینگسیه و همکاران، ۲۰۲۴). این موضوع در مورد مادران شاغل اهمیت ویژه‌ای دارد؛ زیرا تعارض میان الزامات شغلی و خانوادگی می‌تواند از طریق خستگی و فرسودگی روانی، کاهش کیفیت تعامل با کودک و محدودشدن احساس کنترل بر موقعیت‌های فرزندپروری، منابع روان‌شناختی مورد نیاز برای ایفای مؤثر نقش والدینی را تضعیف کند و با سطوح پایین‌تر خودکارآمدی والدینی همراه باشد (فلورین و همکاران[10]، ۲۰۲۵). در چنین شرایطی، والدینی که خودکارآمدی پایین‌تری دارند ممکن است چالش‌های فرزندپروری را

1 - Valcan et al
2- Child Adjustment
3 - Korom et al
4 - Nielsen et al
5 - Valadez et al
6 - Lipasova
7 - Rungsattatharm et al
8 - Parental Self-Efficacy (PSE)
9 - Glatz et al
10 - Florean et al

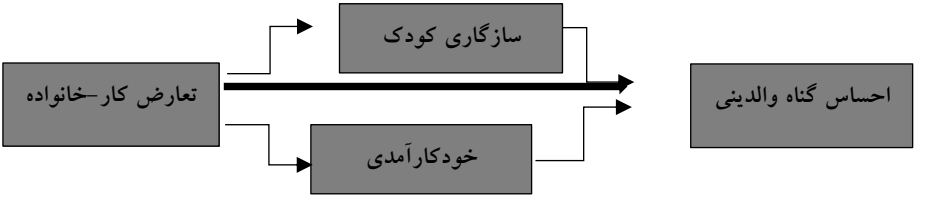
بیشتر به‌صورت شکست شخصی یا نشانه‌ای از ناتوانی خود تفسیر کنند و در نتیجه، مستعد تجربهٔ ارزیابی‌های خودانتقادی و خودسرزنش‌گرانه باشند؛ فرایندی که می‌تواند زمینه‌ساز افزایش احساس گناه والدینی شود (گرونبرگ و همکاران[1]، ۲۰۲۵).

در این زمینه، شواهد تجربی نشان می‌دهد که تعارض کار-خانواده می‌تواند پیامدهای هیجانی قابل‌توجهی برای والدین و فرزندان به همراه داشته باشد. در این زمینه، مطالعات پیشین نشان دادند که تعارض کار-خانواده در مادران، پیش‌بینی‌کنندهٔ معنادار مشکلات رفتاری (لیپاسوا، ۲۰۲۳؛ ماتیاس و همکاران[2]، ۲۰۱۷) و هیجانی کودکان (لیم و همکاران[3]، ۲۰۲۵) در دوره‌های کودکی و نوجوانی است. پژوهش چو و آلن[4] (۲۰۱۲) حاکی از آن است که والدینی که تعارض کار- خانواده ناشی از فشار را تجربه می‌کنند، احساس گناه والدینی بیشتری دارند؛ زیرا این تعارض را حاصل انتخاب‌های شخصی خود تلقی کرده و خود را مسئول پیامدهای آن می‌دانند. در ادامه، وانگ و همکاران[5] (۲۰۲۳) نشان دادند که تعارض کار- خانواده نه‌تنها با احساس گناه فرزندپروری، بلکه با مشکلات رفتاری و اجتماعی کودکان نیز ارتباط دارد. همچنین، شالو و همکاران (۲۰۲۳) دریافتند که مشکلات رفتاری کودکان به‌طور معناداری با افزایش احساس گناه والدین همراه است. در رابطه با والد نیز، آدامز و گولش[6] (۲۰۲۳) و کریستیانتی و پارتاساری[7] (۲۰۲۱) نشان دادند که تعارض‌های کار-خانواده با سطوح پایین‌تر خودکارآمدی والدینی در زنان مرتبط است. از این منظر، کاهش خودکارآمدی والدینی ممکن است والد را نسبت به توانایی خود برای برآورده کردن نیازهای کودک و ایفای مطلوب نقش والدینی دچار تردید کند و زمینه را برای تجربهٔ احساس گناه والدینی فراهم سازد؛ در همین راستا، کستلرپلگ و همکاران[8] (۲۰۲۵) در پژوهش خود نشان دادند خودکارآمدی والدینی پایین با احساس گناه والدینی همراه است. در مطالعات داخلی نیز، احساس گناه به‌عنوان یکی از شایع‌ترین هیجان‌ها در میان مادران شاغل گزارش شده است (حسینی‌طاری، ۱۳۹۶) و سطوح بالاتری از مشکلات سازگاری در فرزندان خردسال و کودکان این خانواده‌ها گزارش شده است (بختیاری و دهقانی، ۱۳۹۶).

1 - Grunberg et al
2 - Matias et al
3 - Lim et al
4 - Cho & Allen
5 - Wang et al
6 - Adams & Golsch
7 - Christianty & Partasari
8 - Kestler–Peleg et al

به‌طور کلی، یافته‌های موجود نشان می‌دهند که تعارض کار-خانواده می‌تواند هم‌زمان با پیامدهایی در سطح کودک و والد همراه باشد. از یک سو، تعارض کار-خانواده ممکن است با کاهش منابع روان‌شناختی و ظرفیت پاسخ‌دهی والد، زمینه‌ساز مشکلات سازگاری کودک شود و این مشکلات، به نوبهٔ خود، فشار و ارزیابی منفی والد از عملکرد خود را افزایش دهند . از سوی دیگر، همین کاهش منابع و احساس کنترل ممکن است خودکارآمدی والدینی را تضعیف کرده و والد را در مواجهه با چالش‌های فرزندپروری مستعد خودسرزنشی و احساس گناه سازد. بنابراین، می‌توان فرض کرد که سازگاری کودک و خودکارآمدی والدینی، دو مسیر میانجی متمایز اما مرتبط، برای تبیین رابطهٔ بین تعارض کار-خانواده و احساس گناه والدینی باشند. اگرچه پژوهش‌های پیشین به ارتباط تعارض کار-خانواده با پیامدهای مرتبط با کودک و والد پرداخته‌اند، امّا کمتر مطالعه‌ای این روابط را به‌طور هم‌زمان و در قالب یک مدل تبیینی یکپارچه بررسی کرده است که در آن سازگاری کودک و خودکارآمدی والدینی به‌عنوان دو مسیر میانجی متمایز در ارتباط بین تعارض کار-خانواده و احساس گناه والدینی مورد بررسی قرار گیرند.

این خلأ پژوهشی، به‌ویژه در مورد مادران شاغل دارای فرزندان ۲ تا ۱۲ سال، اهمیت بیشتری می‌یابد؛ چراکه این بازهٔ سنی با دوره‌های حساس تحول اجتماعی-هیجانی کودک، افزایش نیاز به نظارت و حمایت هیجانی و هم‌زمانی با تعهدات شغلی مادران همراه است (نویل و همکاران[1]، ۲۰۲۵). ازاین‌رو، روشن‌ساختن چگونگی تأثیر تعارض کار-خانواده بر احساس گناه والدینی، به‌ویژه از طریق بررسی هم‌زمان نقش میانجی سازگاری کودک و خودکارآمدی والدینی، می‌تواند به درک دقیق‌تر سازوکارهای روان‌شناختی مرتبط با فشارهای والدگری در مادران شاغل و شناسایی مسیرهای بالقوه برای طراحی مداخلات و برنامه‌های حمایتی کمک کند. بنابراین، پژوهش حاضر در پی پاسخ به این سؤال است که آیا سازگاری کودک و خودکارآمدی والدینی در رابطهٔ بین تعارض کار-خانواده و احساس گناه والدینی در مادران شاغل دارای فرزندان ۲ تا ۱۲ ساله نقش میانجی دارند؟

شکل ۱. مدل مفهومی متغیرهای پژوهش

1 - Neville et al

روش پژوهش

این پژوهش از نظر ماهیت داده‌ها، کمی و از نظر روش تحقیق، توصیفی- همبستگی که با روش مدل‌یابی معادلات ساختاری[1] انجام شد. جامعهٔ آماری این پژوهش شامل کلیهٔ مادران شاغل دارای فرزند در سنین ۲ تا ۱۲ سال ادارات دولتی شهر یاسوج در زمستان سال ۱۴۰۴ بود که تعداد آن ۴۸۰ نفر برآورد شد. پژوهش‌ها حداقل حجم نمونهٔ لازم برای مدل‌یابی معادلات ساختاری را ۲۰۰ نفر در نظر گرفته‌اند (هایر و همکاران[2]، ۲۰۲۲). با توجه به برآورد حجم جامعهٔ آماری در این پژوهش (۴۸۰ نفر)، حداقل حجم نمونه بر اساس جدول کرجسی و مورگان[3] (۱۹۷۰) برابر با ۲۱۴ نفر تعیین شد؛ به‌منظور جبران ریزش احتمالی نمونه و حذف داده‌های پرت، ۲۵۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس (داوطلبانه) و بر اساس ملاک‌های ورود به پژوهش به‌عنوان نمونهٔ پژوهش انتخاب شده‌اند که پس از حذف داده‌های پرت تک‌متغیری و چندمتغیری (در مجموع ۱۵ داده) تحلیل نهایی با ۲۳۵ شرکت‌کننده انجام شد. ملاک‌های ورود شرکت‌کنندگان به پژوهش عبارت بودند از: ۱) مادران شاغل دارای فرزند در سنین ۲ تا ۱۲ سال، ۲) تمایل به شرکت در مطالعه، و ۳) زندگی مشترک زن با همسر. ملاک‌های خروج شرکت‌کنندگان از پژوهش نیز عبارت بودند از: ۱) انصراف داوطلبانه در طول اجرای پژوهش، ۲) عدم پاسخ‌گویی کامل به سوالات پرسشنامه‌ها و ۳) قرار گرفتن شرکت‌کننده‌ها در شرایط بحرانی پیش‌بینی‌نشده مانند سوگ، بیماری حاد یا مشکلات مهم خانوادگی که بر فرایند پاسخ‌دهی تاثیر می‌گذارد. به‌منظور تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی برای شاخص‌های میانگین و انحراف معیار و آمار استنباطی برای ضریب همبستگی پیرسون و مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. تحلیل آماری در بستر نرم‌افزار SPSS-27[4] و AMOS-28[5] انجام شد.

ابزارهای پژوهش

۱. مقیاس تعارض کار-خانواده (WFCS)[6]: این مقیاس توسط کارلسون و همکاران (۲۰۰۰) تدوین شده و در نسخه اصلی شامل ۱۸ گویه است. رجبی و همکاران (۱۳۹۹) نسخه فارسی این مقیاس را اعتباریابی کرده و نسخه نُه گویه‌ای آن را ارائه کردند. در پژوهش حاضر، از نسخه نُه گویه‌ای استفاده شد که همانند نسخهٔ اصلی شامل سه عامل تعارض کار-خانواده

1 - Structural Equation Model (SEM)
2 - Hair et al
3 - Krejcie & Morgan
4 - Statistical Package for the Social Sciences (SPSS)
5 - IBM SPSS AMOS
6 - Work–Family Conflict Scale (WFCS)

مبتنی بر زمان (ماده‌های، ۱، ۲ و ۳)، تعارض کار-خانواده مبتنی بر فشار (ماده‌های، ۴، ۵ و ۶) و تعارض کار- خانواده و خانواده مبتنی بر رفتار (ماده‌های، ۷، ۸ و ۹) است. گویه‌های این ابزار بر اساس یک طیف لیکرت ۵ نمره‌ای ۱ (کاملا مخالفم) تا ۵ (کاملا موافقم) درجه‌بندی می‌شوند. حداقل و حداکثر نمره در این مقیاس به ترتیب ۹ و ۴۵ است که نمرهٔ بالا بیانگر تعارض کار-خانواده شرکت‌کنندگان است. در مطالعهٔ رجبی و همکاران (۱۳۹۹) آلفای کرونباخ کل مقیاس۰/۸۶ و در عامل‌های اول تا سوم به‌ترتیب ۰/۸۵، ۰/۸۴ و ۰/۸۸ به‌دست آمد. همچنین در این مطالعه، ضرایب همبستگی بین هر یک از ماده‌های مقیاس و نمره‌ی کل مقیاس از ۰/۴۰ تا ۰/۶۵ (P < ۰/۰۰۱) و ضرایب روایی واگرا این مقیاس با مقیاس‌های حمایت اجتماعی درک‌شده چندبعدی ۰/۷۲ - و رضایت زناشویی ۰/۶۲ - (P < ۰/۰۰۱) معنادار گزارش شده‌اند. در این پژوهش ضرایب پایایی آلفای کرونباخ مؤلفه‌های تعارض کار-خانواده مبتنی بر زمان ۰/۸۹، مبتنی بر فشار ۰/۷۸ و مبتنی بر رفتار ۰/۸۲، و ضریب آلفای کل مقیاس ۰/۸۱ به دست آمد.

۲. مقیاس سازگاری کودک (CAS)[1]: این مقیاس توسط موراسکا و همکاران[2] (۲۰۱۴) تهّیه شده که یک شاخص دگرسنجی سازگاری کودک است و دارای ۳۰ ماده و ۳ عامل می‌باشد که سازگاری رفتاری و هیجانی کودکان ۱۲-۲ ساله را اندازه‌گیری می‌کند. بیست‌وشش ماده از مقیاس مسائل رفتاری (مثلاً کودک من بی‌ادبانه برمی‌گردد و به من پاسخ می‌دهد؛ شامل ماده‌های، ۲، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۲۴، ۲۷، ۲۸، ۲۹ و ۳۰) و نگرش رفتاری (مثلاً کودک من از قواعد و محدودیّت‌ها پیروی می‌کند؛ شامل ماده‌های، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳ و ۲۵) و چهار ماده سازگاری هیجانی (مثلاً نگرانی‌های کودک من؛ شامل ماده‌های، ۱، ۳، ۲۶ و ۱۳) را اندازه‌گیری می‌کند. والدین فراوانی پیامدهای رفتاری کودک را روی یک طیف لیکرت چهار نمره‌ای، از ۰ (در کل در مورد کودک من صادق نیست) تا ۳ (خیلی زیاد یا اغلب اوقات در مورد کودک من صادق است) درجه‌بندی می‌کنند. ده ماده به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند (ماده‌های، ۲، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴و ۲۵) و نمره‌ها برای به‌دست‌آوردن نمرهٔ کل سازگاری کودک جمع‌زده می‌شوند. در این مقیاس کمینه و بیشینه نمره بین صفر تا ۹۰ متغیر است و نمره‌ی بالاتر بیانگر سطوح بالاتر مشکلات سازگاری است (موراسکا و همکاران، ۲۰۲۴). سلطانی‌فرد و رجبی (۱۴۰۴) ضریب پایایی آلفای کرونباخ مقیاس سازگاری کودک را ۰/۸۸ گزارش کرده‌اند. موراسکا و همکاران

1 - Child Adjustment Scale (CAS)
2 - Morawska et al

(۲۰۱۴) ضریب آلفای کرونباخ این ابزار را ۰/۸۲ گزارش دادند. همچنین در این مطالعه، ضرایب روایی واگرا این مقیاس با مقیاس‌های ناسازگاری عاطفی ۰/۶۵ و خودکارآمدی ۰/۳۳ (P < ۰/۰۰۱) معنادار گزارش شده‌اند. در مطالعه‌ای مدل دو عاملی اوّلیه‌ی مقیاس سازگاری کودک و خودکارآمدی والدی با رمزی[1]، ۰/۱۱؛ مدل دو عاملی با حذف ماده‌های ۱۸ و ۱۲ با رمزی ۰/۰۶؛ مدل دو عاملی با حذف ماده‌های ۸، ۱۰ و ۱۲ با رمزی ۰/۰۶ و مدل سه عاملی با حذف ماده‌های ۲، ۸ و ۱۲ نیز با رمزی ۰/۰۶ به دست آمده است (چائو و هو، ۲۰۱۶). همچنین، در این پژوهش ضریب پایایی آلفای کرونباخ مقیاس سازگاری کودک ۰/۸۸ به‌دست آمده است.

۳. **مقیاس احساس گناه درمورد فرزندپروری (GAPS)[2]؛** این مقیاس توسط هازلم و همکاران[3] (۲۰۲۰) تدوین شد و یک مقیاس خودسنجی ده ماده‌ای و یک بعدی می‌باشد که ویژگی‌های شناختی-عاطفی گناه فرزندپروری را اندازه‌گیری می‌کند. در این مقیاس والدین سطح موافقت خود را در یک طیف لیکرت هفت نمره‌ای از ز ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۷ (کاملاً موافقم) درجه‌بندی می‌کنند. دامنه‌ی نمره‌ها بین صفر تا هفتاد می‌باشد و نمره‌های بالاتر بیانگر مفهوم گناه بیشتر در مورد فرزندپروری است. هازلم و همکاران (۲۰۲۰) ضریب پایایی آلفای کرونباخ این مقیاس ۰/۸۹ گزارش کرده‌اند. در مطالعه‌ای رکنی و طاهری (۱۴۰۳) آلفای کرونباخ مقیاس را ۰/۹۰ به‌دست آمد و CV برابر با ۰/۸ بود که نشان‌دهندهٔ پایایی و قابل اعتماد بودن سازه است. همچنین، جمالی و همکاران (۱۴۰۴) ضریب آلفای کرونباخ این مقیاس را ۰/۸۷ گزارش کردند و نتایج نشان داد که شاخص‌های روایی همگرای مقیاس، ملاک قابل‌قبول (۰/۶۰) را برآورده می‌کنند. در مطالعهٔ واتسون و کلارک (۲۰۲۱) نشان داده‌اند که مدل یک عاملی مقیاس گناه فرزندپروری برازنده داده‌هاست و ضریب هم‌بستگی بین این مقیاس و مقیاس عاطفه‌ی مثبت و منفی ۰/۶۴ است که در سطح (p <۰/۰۰۱) معنی‌دار می‌باشد. در مطالعه‌ای با استفاده از تحلیل عامل تأییدی روی مقیاس گناه فرزندپروری، مدل یک عاملی مورد تأیید قرار گرفته، ضریب پایایی آلفای کرونباخ ۰/۸۹ و بین این مقیاس و مقیاس گناه استخدام مادری هم‌بستگی قوی مشاهده شده است (پولات و همکاران، ۲۰۲۲). همچنین، در این پژوهش ضریب پایایی آلفای کرونباخ مقیاس گناه والدینی ۰/۸۴ به‌دست آمده است.

1 - RMSEA
2 - Guilt about Parenting Scale (GAPS)
3 -Haslam et al

۴. **مقیاس خودکارآمدی والدینی (PSAM)** [1]: این مقیاس توسط دومکا و همکاران[2] (۱۹۹۶) تدوین شد و یک مقیاس خودسنجی ده ماده‌ای می‌باشد که خودکارآمدی والدینی و حس کلی والدین از اطمینان در نقش پدر یا مادر را اندازه‌گیری می‌کند.. مقیاس خودکارآمدی والدینی کارایی و ناامیدی والدین را در مواجهه با موقعیت‌های کودک، توانایی حل تعارضات والد-کودک و تلاش و مقاومتشان را در والدگری ارزیابی می‌کند. نمره‌گذاری این مقیاس براساس مقیاس لیکرت از ۱ (به‌ندرت) تا ۷ (همیشه) و حداقل و حداکثر نمره به‌ترتیب ۱۰ و ۷۰ می‌باشد. هرچه نمرهٔ فرد در این مقیاس بالاتر باشد، خودکارآمدی او بیشتر است. در پژوهش پیدرا و همکاران (۲۰۱۲) پایایی این مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۶۷ به‌دست آمد. در ایران نیز طالعی و همکاران (۱۳۹۰، به‌نقل از حضرتی و همکاران، ۱۴۰۴) پایایی این مقیاس را با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۷۰ گزارش کردند. همچنین روایی محتوایی این پرسشنامه توسط سه نفر از استادان روانشناسی تأیید شده (طالعی و همکاران، ۱۳۹۰، به‌نقل از حضرتی و همکاران، ۱۴۰۴). در این پژوهش ضریب پایایی آلفای کرونباخ مقیاس خودکارآمدی والدینی ۰/۷۲ به‌دست آمده است.

شیوهٔ اجرای پژوهش

در این مطالعه پس از مراجعه به اداره‌های دولتی شهر یاسوج، تعدادی از این اداره‌ها به صورت تصادفی انتخاب شده‌اند و پس از اطلاع‌رسانی درمورد هدف پژوهش، ۲۵۰ مادر شاغل دارای فرزند در سنین ۱۲-۲ سال به روش نمونه‌گیری در دسترس و داوطلبانه و بر اساس ملاک‌های ورود به پژوهش انتخاب شده‌اند که پس از حذف داده‌های پرت تک متغیری و چند متغیری تعداد شرکت‌کنندگان نهایی پژوهش به ۲۳۵ نفر رسید. به‌منظور افزایش پایایی و میزان دقت پرسش‌نامه‌ها، شرکت کنندگان به صورت فردی، در فضای مناسب و در حضور پژوهشگر به پرسشنامه‌های پژوهش پاسخ دادند. به‌علاوه، در راستای رعایت اصول و ارزش‌های اخلاق در پژوهش و احترام به حقوق انسانی شرکت‌کننده‌ها، به افراد اطمینان داده شد که برای شرکت و انصراف از پژوهش آزادی عمل دارند، پاسخ‌نامه‌ها به‌صورت گروهی تحلیل می‌شوند و اطلاعات مربوط به آن‌ها در فرایند اجرای پژوهش و بعد از آن محرمانه باقی خواهد ماند. پس از تکمیل، پرسشنامه‌ها تحویل و برای تحلیل آماری آماده شدند.

1 - Parenting Self-Agency Measure (PSAM)
2 - Dumka et al

یافته‌ها

شرکت‌کنندگان این پژوهش را ۲۵۰ نفـر زن شـاغل در ادارۀهـای دولتـی شـهر یاسـوج تشـکیل می‌دادند که دارای فرزند سنین ۲ تا ۱۲ سالۀ بودند. از این تعداد، داده‌های ۱۵ نفر به عنـوان دادۀ پرت از نمونه کنار گذاشته شدند و نمونۀ نهایی مطالعه ۲۳۵ شرکت کننـدۀ بودنـد. دامنـۀ سـنی شرکت‌کنندگان از ۲۴ تا ۴۶ سال بود (میانگین سنی ۳۷/۵). در ایـن پـژوهش بـر حسـب مـدّت ازدواج، ۵۲ نفر (۲۲/۱۲ درصد) در دامنۀ ۹-۳ سال؛ ۱۰۹ نفر (۴۶/۴۰ درصـد) در دامنـۀ ۱۶-۱۰ سال؛ ۵۹ نفر (۲۵/۱۰ درصد) در دامنۀ ۲۳-۱۷ سال و ۱۵ نفر (۶/۳۸ درصد) نیـز در دامنـۀ ۲۸-۲۴ سال قرار داشتند. برحسـب تعـداد فرزنـدان، ۷۲ نفـر از آزمودنی‌هـا دارای ۱ فرزنـد (۳۰/۶۳ درصد)؛ ۱۰۳ نفر از آزمودنی‌ها دارای ۲ فرزند (۴۳/۸۲ درصد) و ۶۰ نفر از آزمودنی‌ها نیز دارای ۳ فرزند (۲۵/۵۵ درصد) بودند. برحسب میزان تحصیلات، ۶ نفر (۲/۵۵ درصد) از آزمودنی‌هـا دارای تحصیلات دیپلم؛ ۱۳۵ نفر (۵۷/۴۴ درصد) دارای تحصیلات کارشناسی؛ ۹۳ نفر (۳۹/۵۷ درصـد) دارای تحصیلات کارشناسی ارشد و ۱ نفر (۰/۴۲ درصد) نیز دارای تحصیلات دکتری بودند که بر حسب وضعیت استخدام، ۴۲ نفر (۱۷/۸۷ درصد)، به‌صورت قـراردادی؛ ۴۵ نفـر (۱۹/۱۴ درصـد)، به‌صورت پیمانی و ۱۴۸ نفر (۶۶/۹۷ درصد) نیز به‌صورت استخدام رسمی بودند.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش (n = ۲۳۵)

متغیرها	خرده مقیاس‌ها	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی
تعارض کار و خانواده	مبتنی بر زمان	۳	۱۵	۹/۰۵	۲/۸۲	۰/۰۱۶	-۰/۹۶۱
	مبتنی بر فشار	۳	۱۵	۸/۴۶	۲/۵۶	۰/۱۵۹	- ۰/۵۴۵
	مبتنی بر رفتار	۳	۱۵	۸/۱۲	۲/۴۳	۰/۳۶۰	- ۰/۲۷۱
	نمره کل	۱۳	۴۰	۲۵/۶۳	۶/۴۱	۰/۰۹۹	- ۰/۸۷۷
سازگاری کودک		۲۹	۷۵	۴۸/۳۱	۹/۱۳	۰/۲۹	- ۰/۲۶
خودکارآمدی والد		۱۷	۵۴	۴۲/۵۲	۷/۲۹	- ۰/۱۱	- ۰/۲۹
گناه والدینی		۳۱	۶۹	۵۲/۰۷	۹/۸۵	- ۰/۳۵۶	-۰/۷۱۹
نرمال بودن چند متغیره (Moltivatiate)		مقدار کشیدگی استاندارد شدۀ مردیا: ۲/۹۴					

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که میانگین نمرات شرکت‌کننده‌های پژوهش در متغیر تعارض کار و خانواده (۲۵/۶۳) و در خرده مقیاس‌های تعارض کار و خانواده مبتنی بر زمان (۹/۰۵)، تعارض کار و خانواده مبتنی بر فشار (۸/۴۶) و تعارض کار و خانواده مبتنی بر رفتار (۸/۱۲) می‌باشد. میانگین نمرات شرکت‌کنندگان در مقیاس سازگاری کودک (۴۸/۳۱) و خودکارآمدی والد (۴۲/۵۲) می‌باشد. افزون بر این، میانگین نمرات شرکت‌کنندگان در متغیر گناه والدینی (۵۲/۰۷) به دست آمد. برای سنجش نرمال بودن تک‌متغیرهٔ داده‌ها از مقادیر چولگی و کشیدگی استفاده می‌شود که مقادیر آن باید در دامنهٔ طبیعی ۲ + تا ۲ - باشد تا نشان‌دهندهٔ نرمال بودن تک‌متغیرهٔ توزیع نمرات باشد (کلاین[1]، ۲۰۲۳)؛ در این پژوهش مقادیر چولگی و کشیدگی در بازهٔ ۱+ و ۱- قرار داشت که نشان از بهنجار بودن داده‌ها می‌باشد. با توجه به اینکه لازمهٔ پژوهش‌های معادلات ساختاری بررسی ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش می‌باشد، بنابراین در جدول ۲ به بررسی ابتدایی روابط میان متغیرهای پژوهش از طریق محاسبهٔ ضرایب همبستگی پیرسون در بستر نرم افزار SPSS-27 پرداخته شد.

جدول ۲. ماتریکس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیر	سازگاری کودگ	خودکارآمدی والد	گناه والدینی	تعارض کار و خانواده
تعارض کار و خانواده	- ۰/۵۰ **	- ۰/۴۷ **	۰/۵۷ **	۱
گناه والدینی	- ۰/۶۹ **	- ۰/۶۷ **	۱	
خودکارآمدی والدینی	۰/۶۴ **	۱		
سازگاری کودک	۱			

* معنی داری در سطح کمتر از ۰/۰۵ ** معنی داری در سطح کمتر از ۰/۰۱

جدول ۲ نتایج بررسی ضرایب همبستگی میان متغیرهای اصلی پژوهش را نشان می‌دهد. همانطور که مشاهده می‌شود بین تعارض کار و خانواده و گناه والدینی رابطهٔ مثبت و معنی داری وجود دارد (r =۰/۵۷)، و با افزایش تعارض کار و خانواده، احساس گناه والدینی در مادران شاغل افزایش پیدا می‌کند. بین تعارض کار و خانواده و شاخص‌های سازگاری کودک (r = - ۰/۵۰) و خودکارآمدی والد (r = - ۰/۴۷) رابطهٔ منفی و معنی‌داری وجود دارد و با افزایش تعارض کار و خانواده، سازگاری کودک و خودکارآمدی والد کاهش پیدا می‌کند. به‌علاوه، بین گناه والدینی و

1 - Kline

سازگاری کودک (r = - ۰/۶۹) و خودکارآمدی والد (r = - ۰/۶۷) رابطهٔ منفی و معنی‌داری وجود دارد که نشان می‌دهد با افزایش احساس گناه والدینی، سازگاری کودک و خودکارآمدی والد در مادران شاغل دارای فرزند ۲ تا ۱۲ ساله کاهش پیدا می‌کند. همچنین، نتایج نشان داد که بین سازگاری کودک و خودکارآمدی والد رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد (r = ۰/۶۴)؛ این رابطهٔ نشان می‌دهد با افزایش خودکارآمدی والدینی، سازگاری کودک نیز افزایش پیدا می‌کند و برعکس. به‌منظور بررسی روایی همگرای سازه‌های نهفته، بارهای عاملی استاندارد شاخص‌های مدل اندازه‌گیری در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳. بارهای عاملی استاندارد متغیرهای نهفته در مدل اندازه‌گیری

احساس گناه والدینی (گویه‌ها)				تعارض کار- خانواده (مولفه‌ها)	
گویهٔ ۱	۰/۵۶	گویهٔ ۶	۰/۶۳	تعارض کار- خانواده مبتنی بر فشار	۰/۷۲
گویهٔ ۲	۰/۵۹	گویهٔ ۷	۰/۷۴	تعارض کار- خانواده مبتنی بر رفتار	۰/۵۶
گویهٔ ۳	۰/۵۴	گویهٔ ۸	۰/۶۹	تعارض کار- خانواده مبتنی بر زمان	۰/۷۵
گویهٔ ۴	۰/۶۲	گویهٔ ۹	۰/۵۰		
گویهٔ ۵	۰/۷۷	گویهٔ ۱۰	۰/۶۰		

همان‌گونه که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، تمامی بارهای عاملی استاندارد بیش از ۰/۵۰ بودند که نشان‌دهندهٔ روایی همگرای قابل قبول شاخص‌های مدل اندازه‌گیری است. در مطالعهٔ حاضر، پس از بررسی بارهای عاملی، از برقراری مفروضه‌های مدل‌یابی معادلات ساختاری از جمله عدم وجود دادهٔ گمشده، عدم وجود داده‌های پرت، خطی بودن روابط و عدم وجود هم‌خطی چندگانه اطمینان حاصل شد. در این راستا، همسو با پیشنهادات کلاین (۲۰۲۳) و میرز و همکاران[1] (۲۰۱۶) مفروضه‌های نرمالیتی (بهنجاری) تک متغیری (به‌کمک برآورد مقادیر چولگی و کشیدگی)، نرمالیتی چند متغیری (به کمک ضریب مردیا)، داده‌های پرت تک متغیری (به‌کمک نمرات استاندارد Z) و داده‌های پرت چند متغیری (به‌کمک روش فاصلهٔ ماهالانوبیس[2])، بررسی و تایید شدند. لازم به ذکر است که قدرمطلق نمرات استاندارد بالاتر از ۳/۲۹ نشان دهندهٔ دادهٔ پرت در نظر گرفته می‌شود (میرزو همکاران، ۲۰۱۶) و بر همین اساس داده‌های مربوط به پنج نمونهٔ پژوهش از روند پژوهش کنار گذاشته شدند. سپس با استفاده از فاصلهٔ ماهالانوبیس ۱۰ دادهٔ پرت چند متغیری از روند پژوهش کنار گذاشته (P = ۰/۰۰۱) و تحلیل نهایی با ۲۳۵ شرکت‌کننده انجام شد. هم چنین، در مطالعهٔ حاضر با توجه به حجم بالای نمونهٔ (n > ۱۰۰) جهت بررسی نرمالیتی تک متغیری از کجی و کشیدگی استفاده شد (هایر و همکاران، ۲۰۲۲)

1 - Meyers et al
2 - Mahalanobis distance

که همه مقادیر در دامنهٔ ۱± می‌باشند که نشان دهندهٔ بهنجار بودن داده‌های مربوط به متغیرهای پژوهش می‌باشد. خطی بودن روابط بین متغیرها به وسیلهٔ نمودارهای پراکندگی بررسی و تایید شد. مقادیر آمارهٔ تحمل[1] و آمارهٔ تورم واریانس[2] (VIF)، به عنوان نشانگرهای عدم وجود هم‌خطی چندگانه در نظر گرفته شدند: به‌گونه‌ای که تحمل کوچکتر از ۰/۱۰ و تورم واریانس بزرگتر از ۱۰ نشان‌دهندهٔ وجود هم‌خطی چندگانه تلقی می‌شوند. در پژوهش حاضر مقادیر تحمل در دامنهٔ ۰/۵۳ تا ۰/۷۱ و مقادیر تورم واریانس نیز در دامنهٔ ۱/۴۰ تا ۱/۸۶ قرار داشتند که نشان‌دهندهٔ برقرار بودن پیش‌فرض عدم وجود هم‌خطی چندگانه برقرار است. به‌منظور مدیریت داده‌های گمشده، از روش بیشینهٔ انتظار[3] استفاده شد. همچنین در این پژوهش، به‌منظور آزمون مدل مفروض نقش واسطه‌ای سازگاری کودک و خودکارآمدی والد در رابطهٔ بین تعارض کار- خانواده و گناه والدینی از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری به وسیلهٔ نرم‌افزار Amos-28 و بیشینهٔ درست‌نمایی[4] (MLE) استفاده شد.

جدول ۴. شاخص‌های برازش مدل مفروض قبل و بعد از اصلاح

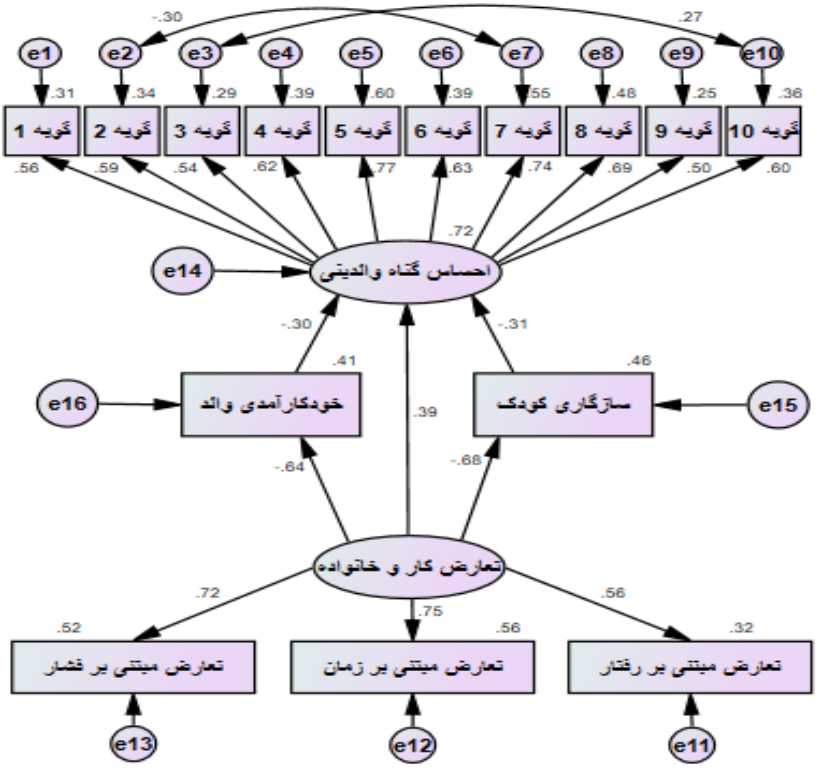
شاخص‌ها	ملاک مطلوب	ضرایب (قبل از اصلاح)	ضرایب (بعد از اصلاح)	وضعیت
X^2	-	۱۸۱/۲۶۰	۱۴۱/۲۰۰	-
X^2/DF	<۵	۲/۱۳	۱/۶۸	مطلوب
DF	-	۸۷	۸۵	-
RMSEA	< ۰/۰۸	۰/۰۷۹	۰/۰۶۲	مطلوب
CFI	> ۰/۹۰	۰/۹۱۲	۰/۹۴۸	مطلوب
PCFI	> ۰/۵۰	۰/۷۳۴	۰/۷۵۹	مطلوب
IFI	>۰/۹۰	۰/۹۱۴	۰/۹۴۹	مطلوب
GFI	> ۰/۹۰	۰/۸۷۹	۰/۹۰۸	مطلوب
PNFI	> ۰/۶۰	۰/۶۸۸	۰/۷۰۷	مطلوب
TLI	> ۰/۹۰	۰/۸۹۲	۰/۹۳۵	مطلوب

پیش از آزمون آماری مدل مفروض به بررسی شاخص‌های برازش آن بر اساس پیشنهادهای کلاین (۲۰۲۳) پرداختیم. نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که ارزش عددی ۲/۱۳ برای شاخص مجذور خی بر درجهٔ آزادی (χ^2/df)[5]، ارزش عددی ۰/۰۷۹ برای شاخص خطای ریشهٔ مجذور

1 - tolerance
2 - variance inflation factor
3 - expectation maximization
4 - maximum likelihood estimation (MLE)
5 - Chi-square / Degrees of Freedom (X2/DF)

میانگین تقریب (RMSEA)[1]، ارزش عددی ۰/۹۱۲ برای شاخص (CFI)[2]، ارزش عددی شاخص ۰/۷۳۹ (PCFI)[3]، ارزش عددی ۰/۶۸۸ برای شاخص برازش هنجار شده مقتصد (PNFI)[4] و ارزش عددی ۰/۹۱۴ برای شاخص برازندگی افزایشی (IFI)[5] با دامنهٔ‌های مطلوب مورد تایید میرز و همکاران (۲۰۱۶) همخوان می‌باشد که نشان از برازندگی مدل مفروض دارد. در مدل‌سازی معادلات ساختاری، χ^2 مستقیم به حجم نمونه حساس است. وقتی حجم نمونه بزرگ باشد، معمولاً χ^2 هم بزرگ می‌شود حتی اگر مدل از برازش خوبی برخوردار باشد. بنابراین، معمولاً نسبت (χ^2/df) بررسی می‌شود (کلاین، ۲۰۲۳). لازم به ذکر است که با توجه به ارزش عددی ۰/۸۷۹ برای شاخص نیکویی برازش (GFI)[6] و ارزش عددی ۰/۸۹۲ برای شاخص توکر-لویس (TLI)[7] که پایین‌تر از حد مطلوب قرار دارند، اصلاح مدل مفروض با هدف برازندگی از ضرورت زیادی برخوردار بود. آزمون برازندگی مدل از طریق اعمال شاخص‌های اصلاح مدل نشان داد که در متغیر مکنون گناه والدینی از طریق ایجاد کواریانس بین بین باقی‌مانده‌های خطای گویه‌های (۱۰ و ۳)، (۷و ۲) به ارتقا و بهبود همه شاخص های برازندگی انجامید و نه‌تنها شاخص‌های نیکویی برازش (GFI) و شاخص توکر-لویس (TLI) را به ارزش‌های عددی مطلوب ۰/۹۰۸ و ۰/۹۳۵ رساند بلکه ارزش عددی شاخص مجذور خی بر درجهٔ آزادی (X^2/DF)، شاخص خطای ریشهٔ مجذور میانگین تقریب (RMSEA)، شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI)، شاخص برازش مقتصد (PCFI)، شاخص برازندگی افزایشی (IFI) و شاخص برازش هنجار شدهٔ مقتصد (PNFI) را به ترتیب به ارزش‌های عددی ۱/۶۸، ۰/۶۲، ۰/۹۴۸، ۰/۷۵۹، ۰/۹۴۹ و ۰/۷۰۷ رساند که نسبت به ارزش‌های عددی مدل اولیه از برازندگی مطلوب‌تری برخوردار می‌باشند.

1 - Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)
2 - Comparative Fit Index (CFI)
3 - Parsimony Comparative Fit Index (PCFI)
4 - Parsimony Normed Fit Index (PNFI)
5 - Incremental Fit Index (IFI)
6 - Goodness-of-Fit Index (GFI)
7 - Tucker-Lewis Index (TLI)

شکل ۲. ضرایب مسیر استاندارد مدل رابطهٔ بین تعارض کار-خانواده و احساس گناه والدینی با نقش میانجی سازگاری کودک و خودکارآمدی والدینی

همانطور که در شکل ۲ نشان می‌دهد میزان واریانس تبیین‌شدهٔ گناه والدینی بر اساس تعارض کار و خانواده، سازگاری کودک و کارآمدی والد R^2 = ۰/۷۲ بود و متغیرهای پیش‌بین ۷۲ درصد تغییرات متغیر احساس گناه والدینی را تبیین می‌کنند. در جدول ۵ نتایج بوت استرپ [1] رابطهٔ تعارض کار و خانواده و گناه والدینی با میانجی‌گری سازگاری کودک و خودکارآمدی والد آمده است.

1 - Bootstrap

جدول ۵. نتایج بوت استرپ رابطهٔ بین تعارض کار و خانواده و احساس گناه والدینی با میانجی‌گری سازگاری کودک و خودکارآمدی والد

مسیرهای غیرمستقیم	اثر استاندارد غیرمستقیم	فاصلهٔ اطمینان		معنی داری
		کران پایین	کران بالا	
تعارض کار و خانواده -> سازگاری گودک و خودکارآمدی والد-> احساس گناه والدینی	۰/۴۰	۰/۲۱	۰/۵۷	۰/۰۰۵
تعارض کار و خانواده -> سازگاری گودک - > احساس گناه والدینی	۰/۳۰	۰/۲۱	۰/۴۱	۰/۰۰۱
تعارض کار و خانواده -> کارآمدی والد -> احساس گناه والدینی	۰/۲۶	۰/۱۹	۰/۳۶	۰/۰۰۱

بر اساس نتایج جدول ۵، دو متغیر سازگاری کودک (β = ۰/۳۰ و sig = ۰/۰۰۱) و خودکارآمدی والد (β = ۰/۲۶ و sig = ۰/۰۰۱) در رابطهٔ بین تعارض کار و خانواده و احساس گناه والدینی در مادران شاغل دارای فرزند ۲ تا ۱۲ سال نقش میانجی جزئی دارد. به‌علاوه، اثر غیرمستقیم کل تعارض کار و خانواده بر احساس گناه والدینی از طریق دو متغیر میانجی سازگاری کودک و خودکارآمدی والد نیز معنادار بود (β = ۰/۴۰ و sig = ۰/۰۰۵). به‌بیان دیگر، بخشی از تاثیرات تعارض کار و خانواده بر احساس گناه والدینی از طریق سازگاری کودک و خودکارآمدی والد منتقل می‌شود، در حالی که بخشی از این اثر همچنان به‌صورت مستقیم باقی می‌ماند. در جدول ۵ مسیرهای استاندارد مستقیم و میزان معنی‌داری آن‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

جدول ۵. ضرایب مسیر مستقیم و استاندارد میانجی‌گری سازگاری کودک و خودکارآمدی والد از طریق آزمون بوت‌استرپ

مسیرهای مستقیم	ضریب استاندارد		فاصلهٔ اطمینان		معنی‌داری
	ضریب بتا	b	کران پایین	کران بالا	
تعارض کار و خانواده -> احساس گناه والدینی	۰/۳۹	۰/۳۸۶	۰/۱۹۴	۰/۷۶۵	۰/۰۰۱
تعارض کار و خانواده -> سازگاری کودک	- ۰/۶۸	-۰/۶۷۸	۰/۸۳۰ -	-۰/۴۹۸	۰/۰۰۱
تعارض کار و خانواده -> خودکارآمدی والد	- ۰/۶۴	-۰/۶۴۱	-۰/۷۸۸	-۰/۴۶۶	۰/۰۰۱
سازگاری کودک -> احساس گناه والدینی	- ۰/۳۱	-۰/۳۰۷	-/۴۷۷	۰/۰۴	۰/۰۲۳
خودکارآمدی والد-> احساس گناه والدینی	-۰/۳۰	-۰/۲۹۵	-۰/۴۵۸	-۰/۰۷۲	۰/۰۱۷

بر اساس نتایج جدول ۵ مسیرهای تعارض کار و خانواده به احساس گناه والـدینی (۰/۳۹ = β و ۰/۰۰۱ = sig)، تعارض کار و خانواده به سازگاری کـودک (۰/۶۸ - = β و ۰/۰۰۱ = sig)، تعـارض کار و خانواده به خودکارآمدی والدینی (۰/۶۴ - = β و ۰/۰۰۱ = sig)، سازگاری کودک به احسـاس گناه والدینی (۰/۳۱ - = β و ۰/۰۲۳ = sig) و خودکارآمدی والد به احساس گناه والـدینی (۰/۳۰ - = β و ۰/۰۰۱ = sig) در مادران شاغل دارای فرزند بین سنین ۲ تا ۱۲ سال معنی‌دار می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف آزمون یک مدل پیش‌بینی یک‌پارچه انجـام شـد کـه در آن نقـش هم‌زمـان سازگاری کودک و خودکارآمدی والدینی، به‌عنوان دو سـازوکار کودک‌محـور و والـدمحور، در رابطـهٔ بین تعارض کار- خانواده و احساس گناه والدینی مورد بررسی قرار گرفت. این رویکـرد در پاسـخ بـه شکاف موجود در ادبیات پژوهش طراحی شد؛ شـکافی کـه ریشـه در تمرکـز مطالعـات پیشـین بـر پیامدهای مستقل تعارض کـار- خـانواده دارد و در آن، فراینـدهای تعـاملی ولـد- کـودک به‌صـورت هم‌زمان و در قالب یک چارچوب تحلیلی منسجم مورد توجه قرار نگرفته‌اند. نتایج پژوهش نشان داد که سـازگاری کـودک و خودکارآمـدی والـدینی نقـش میـانجی معنـاداری در رابطـهٔ بـین تعـارض کار-خانواده و احساس گناه والدینی ایفا می‌کنند؛ به‌گونه‌ای که بخش قابل‌توجهی از اثر ایـن تعـارض بر تجربه گناه والدینی، از طریق این دو متغیر منتقل می‌شود. این یافته‌ها با شـواهد پیشـین دربـاره ارتباط تعارض کار- خـانواده بـا مشـکلات رفتـاری کودکـان (لیپاسـوا، ۲۰۲۳؛ ماتیـاس و همکـاران،

۲۰۱۷) و افزایش احساس گناه والدین (حسینی‌طاری، ۱۳۹۶؛ دهقانی‌زاده و همکاران، ۱۳۹۹؛ چو و آلن، ۲۰۱۲؛ آدامز و گولش، ۲۰۲۳؛ کریستیانتی و پارتاساری، ۲۰۲۱) ؛ وانگ و همکاران، ۲۰۲۳) همسو است؛ با این تمایز اساسی که پژوهش حاضر این روابط را در قالب مسیرهای واسطه‌ای مشخص و درون یک مدل تبیینی چندمتغیره روشن می‌سازد.

نقش میانجی سازگاری کودک در رابطهٔ بین تعارض کار-خانواده و احساس گناه والدینی را می‌توان با نظریه‌های تضاد نقش[1]، فشار نقش[2]، نظریهٔ حفاظت منابع[3] و نظریهٔ سیستم‌های بوم‌شناختی برونفنبرنر تبیین کرد. تعارض کار-خانواده در مادران شاغل، موجب فرسایش تدریجی منابع روان‌شناختی، هیجانی و زمانی والد می‌شود؛ منابعی که برای برقراری ارتباط سازنده، پاسخ‌دهی حساس، نظارت مؤثر و حمایت هیجانی از کودک ضروری هستند (توسون‌اوغلو و ارتاس، ۲۰۲۰). بر اساس نظریهٔ حفاظت از منابع (هابفول، ۲۰۰۱)، هنگامی که والد بخش قابل‌توجهی از منابع خود را صرف مقابله با الزامات شغلی می‌کند، ظرفیت کمتری برای پاسخ‌گویی به نیازهای رشدی کودک خواهد داشت. در نتیجه، کیفیت تعاملات والد-کودک کاهش یافته و احتمال بروز مشکلات هیجانی، رفتاری و اجتماعی در کودک افزایش می‌یابد؛ این تبیین با یافته‌های ماتیاس و همکاران (۲۰۱۷)، لیپاسوا (۲۰۲۳) و لیم و همکاران (۲۰۲۵) همسو است که نشان دادند تعارض کار-خانواده با مشکلات سازگاری کودکان ارتباط معنادار دارد. افزون بر این، نظریهٔ سیستم‌های بوم‌شناختی برونفنبرنر (۱۹۹۸، به نقل از فوسریولت و همکاران، ۲۰۲۲) نیز این یافته را تبیین می‌کند؛ بر اساس این نظریه، فشارهای ناشی از محیط کار به محیط خانواده منتقل می‌شوند و با کاهش کیفیت تعاملات والد-کودک و پاسخ‌دهی والد، احتمال بروز مشکلات سازگاری در کودک را افزایش می‌دهند.

در ادامهٔ این زنجیره، می‌توان استنباط کرد که کاهش سازگاری کودک، صرفاً یک پیامد رفتاری نیست، بلکه بازخوردی روان‌شناختی برای والد محسوب می‌شود. مادران شاغل معمولاً مشکلات رفتاری و هیجانی کودک را نشانه‌ای از کیفیت عملکرد والدگری خود می‌دانند. این تبیین با نظریهٔ گناه تانگنی (۱۹۹۰) نیز همخوان است؛ زیرا احساس گناه زمانی شکل می‌گیرد که والد میان عملکرد واقعی خود و استانداردهای مطلوب والدگری فاصله ادراک کند. بنابراین، مشکلات سازگاری کودک می‌تواند به خودسرزنشی و افزایش احساس گناه والدینی بینجامد. این تفسیر با یافته‌های شالو و همکاران (۲۰۲۳)، رانگساتات‌هارم و همکاران (۲۰۲۵) و گایز و همکاران (۲۰۲۳) نیز همسو است که نشان دادند مشکلات رفتاری کودک با افزایش احساس گناه والدینی ارتباط دارد. بنابراین،

1 - Role Conflict Theory
2 - Role Strain Theory
3 - Conservation of Resources Theory

به نظر می‌رسد اثر تعارض کار-خانواده بر احساس گناه والدینی، بیش از آنکه مستقیماً ناشی از خود تعارض باشد، از طریق پیامدهای آن بر رفتار و سازگاری کودک فعال می‌شود؛ موضوعی که نقش میانجی سازگاری کودک را در این رابطه برجسته می‌سازد.

میانجی‌گری خودکارآمدی والدینی در رابطهٔ بین تعارض کار-خانواده و احساس گناه والدینی را می‌توان در چارچوب نظریهٔ حفاظت از منابع، نظریهٔ شناخت اجتماعی بندورا، نظریه فشار نقش و نظریه گناه تانگ‌نی تبیین کرد. تعارض کار-خانواده، به‌ویژه زمانی که ناشی از فشارهای زمانی و هیجانی و روانشناختی مداوم باشد، از طریق کاهش منابع روانشناختی به کاهش احساس کنترل و تضعیف باور والد نسبت به توانایی خود در مدیریت نقش‌های فرزندپروری می‌انجامد (چو و آلن، ۲۰۱۲؛ وانگ و همکاران، ۲۰۲۳). بر اساس نظریهٔ حفاظت از منابع (هابفول، ۲۰۰۱)، والدینی که بخش عمده‌ای از انرژی، زمان و ظرفیت روان‌شناختی خود را صرف مدیریت هم‌زمان نقش‌های شغلی و خانوادگی می‌کنند، منابع کمتری برای ایفای مؤثر نقش والدینی در اختیار دارند؛ در نتیجه، احساس کفایت و شایستگی آن‌ها در مدیریت چالش‌های فرزندپروری تضعیف می‌شود. این یافته با نتایج پژوهش‌های کریستیانتی و پارتاساری (۲۰۲۱) و آدامز و گولش (۲۰۲۳)، همسو است که نشان دادند تعارض کار-خانواده با کاهش خودکارآمدی والدینی ارتباط دارد و والدینی که خودکارآمدی پایین‌تری دارند، در مدیریت موقعیت‌های فرزندپروری آسیب‌پذیرتر هستند.

به‌علاوه، بر اساس نظریهٔ گناه تانگ‌نی (۱۹۹۰)، احساس گناه زمانی شکل می‌گیرد که فرد عملکرد خود را پایین‌تر از استانداردهای مورد انتظار ارزیابی کند؛ ازاین‌رو، مادران با خودکارآمدی پایین‌تر، دشواری‌های فرزندپروری را بیشتر به ناتوانی خود نسبت داده و در نتیجه، احساس گناه بیشتری را تجربه می‌کنند. این تبیین با نتایج کستلرپلگ و همکاران (۲۰۲۵) و گایز و همکاران (۲۰۲۳) همسو است که نشان دادند خودکارآمدی پایین‌تر با سطوح بالاتر احساس گناه والدینی و ارزیابی‌های منفی از عملکرد والدگری همراه است. به نظر می‌رسد نقش میانجی خودکارآمدی والدینی از آنجا ناشی می‌شود که این سازه، نحوهٔ ارزیابی و تفسیر والد از فشارهای تعارض کار-خانواده را شکل می‌دهد. به‌بیان دیگر، مادران با خودکارآمدی پایین‌تر، این فشارها را بیشتر به ناتوانی خود در ایفای نقش والدینی نسبت داده و احساس گناه بیشتری را تجربه می‌کنند. بنابراین، خودکارآمدی والدینی به‌عنوان یک سازوکار شناختی-هیجانی، نقش میانجی کلیدی در رابطهٔ بین تعارض کار و خانواده و احساس گناه والدینی ایفا می‌کند.

این پژوهش مانند هر پژوهش دیگری دارای محدودیت‌هایی است؛ جامعهٔ آماری پژوهش محدود به مادران شاغل در ادارات دولتی شهر یاسوج بود؛ بنابراین تعمیم یافته‌ها به سایر جمعیت‌ها باید با احتیاط انجام شود. به‌علاوه، در این پژوهش، نمونه‌گیری به روش در دسترس و داوطلبانه

انجام شد؛ از این رو، پیشنهاد می‌شود این پژوهش در جوامع آماری وسیع‌تر انجام شود تا امکان جمع‌آوری نمونه به‌صورت تصادفی نیز فراهم گردد (با توجه به جمعیت کم شهر یاسوج و تعداد محدود مادران شاغل دارای فرزند در سنین ۲ تا ۱۲ سال در ادارات دولتی، امکان انتخاب نمونه به‌صورت تصادفی فراهم نبود). پژوهش‌های آینده می‌توانند نقش سایر منابع حمایتی والدینی و خانوادگی از جمله حمایت همسر، شبکه‌های اجتماعی، مهارت‌های مقابله‌ای والدین، انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و تاب‌آوری را به عنوان متغیرهای میانجی یا تعدیل‌کننده در رابطهٔ بین تعارض کار و خانواده و احساس گناه والدینی بررسی نمایند. همچنین، با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر، پیشنهاد می‌شود مدیران و مسئولان سازمان‌ها با اجرای سیاست‌های خانواده‌محور، از جمله انعطاف در ساعات ورود و خروج، کاهش ارجاع اضافه‌کاری غیرضروری به والدین دارای فرزند خردسال، فراهم کردن امکان استفاده از مرخصی‌های مرتبط با فرزند و برگزاری دوره‌های آموزشی مدیریت تعارض کار-خانواده و مهارت‌های فرزندپروری، از مادران شاغل حمایت کنند؛ چنین اقداماتی می‌تواند با کاهش تعارض کار-خانواده، تقویت خودکارآمدی والدینی، بهبود تعاملات والد-کودک، ارتقای سازگاری کودک و در نهایت کاهش احساس گناه والدینی همراه باشد.

تشکر و قدردانی

نویسندگان این مقاله بر خود لازم می‌دانند از تمامی مادران شاغل و ادارات دولتی شهر یاسوج که ما را در اجرای این پژوهش همراهی کردند، صمیمانه تشکر و قدردانی نمایند.

حمایت مالی

تمام منابع مالی این پژوهش توسط نویسندگان پژوهش تأمین شده است.

تعارض منافع

این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

منابع

- حضرتی، سجاد؛ امان الهی، عباس؛ و اصلانی، خالد. (۱۴۰۴). اثربخشی آموزش کوتاه‌مدت مادران با رویکرد راه‌حل‌محور بر تعامل مادر-کودک و خودکارآمدی مادر و کودک. *فصل‌نامه پژوهش‌های کاربردی روانشناختی. ۱۶(۴)، ۲۰۱-۱۸۷.*

https://doi.org/10.22059/japr.2023.357839.644606

- جمالی نظری، نرگس؛ سلیمی، سمانه؛ غلامعلی لواسانی، مسعود؛ و و جواهری، عباس. (۱۴۰۴). احساس گناه مادران شاغل و مشکلات رفتاری کودکان: نقش تعدیل‌گر کنش تأملی والدینی. *خانواده پژوهی*، ۲۱(۲)، ۱۲۷-۱۰۸.
https://doi.org/10.48308/jfr.2025.237025.1819
- حیرت، عاطفه؛ و شاداب مهر, فهیمه. (۱۴۰۴). بررسی اثربخشی آموزش مدل سبک زندگی اسلامی بر بهبود خودارزشمندی و رضایت از زندگی زنان شاغل در فولاد مبارکه اصفهان. *مشاوره شغلی و سازمانی*, ۱۷(۴), ۱۳۹-۱۵۴.
https://doi.org/10.48308/jcoc.2026.239520.1503
- حسینی طاری، زهراسادات. (۱۳۹۵). رابطهٔ استرس، *احساس گناه ادراک شده والدین با خودکارآمدی مادران دارای فرزند مبتلا به اختلال نقص توجه و بیش فعالی*. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی. دانشگاه الزهرا.
https://ganj.irandoc.ac.ir/viewer/547fd6fe0ba2378e14ff0c8fbdecb003?sample=1
- رجبی غلامرضا؛ مکی، عنایت؛ و اصلانی، خالد. (۱۳۹۹). ارزیابی روایی و پایایی نسخه فارسی مقیاس تعارض کار- خانواده. *پایش*. ۱۹(۴)، ۴۴۵-۴۳۵.
http://dx.doi.org/10.29252/payesh.19.4.435
- دهقانی زاده، حسینعلی؛ فلاح، محمد حسین؛ و وزیری، سعید. (۱۳۹۹). احساس گناه مادری: کاوشی کیفی بر اشتغال زنان در رابطه مادر- فرزندی. *طلوع بهداشت*. ۱۹ (۲)،۳۲-۱۶.
http://dx.doi.org/10.18502/tbj.v19i2.3393
- سلطانی فرد، فرزانه؛ و رجبی، غلامرضا. (۱۳۹۴). *رابطهٔ بین تعارض کار و خانواده، احساس گناه والدین، سازگاری کودک وخودکارآمدی والدین با کنترل تعداد فرزندان، سابقه کار و طول مدت ازدواج*. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران.
- Alisa, J., Sugiarti, R. A., Rahayuningrat, P. S., & Lestari, N. A. (2025). Millennial Mothers, Modern Dilemmas: A Work-Family Conflict Perspective in West Java. *Business Innovation and Entrepreneurship Journal*, *7*(3), 163-171. https://doi.org/10.35899/biej.v7i3.1022
- Adams, A., & Golsch, K. (2023). Consequences of work-to-family conflicts for parental self-efficacy—The impact of gender and cultural background in Germany. *Journal of Family Issues*, *44*(10), 2644-2664. https://doi.org/10.1177/0192513X221106729
- Cavagnis, L., Russo, C., Danioni, F., & Barni, D. (2023). Promoting women's well-being: A systematic review of protective factors for work–family conflict. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *20*(21), 6992. https://doi.org/10.3390/ijerph20216992

- Cho, E., & Allen, T. D. (2012). Relationship between work interference with family and parent–child interactive behavior: Can guilt help. *Journal of Vocational Behavior, 80(3)*, 276–287. https://doi.org/10.1016/j.jvb.2011.12.002.
- Christianty, D. A., & Partasari, W. D. (2021). Work-Family Conflict dan Parenting Self-Efficacy pada Ibu Bekerja di Jakarta. *Manasa*, *10*(1), 1-18. https://doi.org/10.25170/manasa.v10i1.2505
- Chau, P. Y. K., & Hu, P. J. H. (2016). Information technology acceptance by individual professionals: a model comparison approach. *Decision Sciences, 47*(1), 1-26. https://10.1111/j.1540-5915.2001.tb00978.x
- Dehghanizadeh, H, A., Fallah, M, H., & Vaziri, S. (2020). Mother Guilt Feeling: A Qualitative Research of women's employment in the *mother-child relationship, 19* (2), 16-32. http://dx.doi.org/10.18502/tbj.v19i2.3393 [In Persian]
- Dumka, L. E., Stoerzinger, H. D., Jackson, K. M., & Roosa, M. W. (1996). Examination of the crosscultural and cross-language equivalence of the parenting self-agency measure. *Family Relations, 45*(2), 216-222. https://doi.org/10.2307/585293
- Florean, I. S., Dobrean, A., & Balazsi, R. (2025). From parenting self-efficacy to child externalizing problems: The role of perceived parent stress and practices. *Family Relations*. 9 (3), 2185-2200. https://doi.org/10.1111/fare.70000
- Foucreault, A., Menard, J., Houlfort, N., Trépanier, S., & lavigne, G. (2023*). Journal of Child and Family Studies, (32)* ,1065-1077. https://doi.org/10.1007/s10826-022-02443-6.
- García-Rodríguez, I., Gómez-Salgado, J., Prieto-Callejero, B., Fagundo-Rivera, J., El Khoury-Moreno, L., & García-Iglesias, J. J. (2026). Work-Family Conflict and its Impact on Working Women's Health: A Systematic Review. *Atencion Primaria*, *58*(2), 103391. https://doi.org/10.1016/j.aprim.2025.103391
- Glatz, T., Lippold, M., Chung, G., & Jensen, T. M. (2024). A systematic review of parental self-efficacy among parents of school-age children and adolescents. *Adolescent Research Review*, *9*(1), 75-91. https:// 10.1007/s40894-023-00216-w
- Grunberg, V. A., Presciutti, A., Vranceanu, A. M., & Lerou, P. H. (2025). Parental self-efficacy and personal time help explain impact of parent-staff interactions on parental distress and bonding in the neonatal intensive care unit. *The Journal of Pediatrics*, *276*,(4) 114300. https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2024.114300
- Go´is, A. C., Caiado, B., & Moreira, H. (2023). Parenting during the COVID-19 pandemic in portugal: The mediating role of work–family guilt in the relationship between self-compassion and mindful parenting in a sample of working mothers. *Mindfulness, 14*(5), 1183–1191. https://doi.org/10.1007/s12671-023-02114-7
- Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2022). *A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM)* (3rd ed.). Sage Publications. (link)
- Hazrati, S., Amanelahi, A., & Aslani, K. (2025). The Effectiveness of Solution-Focused Brief Training on Mother-Child Interaction and the Self-Efficacy of

Mothers and Children. *Journal of Applied Psychological Research, 16*(4), 187-201. https://doi.org/10.22059/japr.2023.357839.644606 [In Persian]

- Heyrat, A. and shadabmehr, F. (2025). Effectiveness of Islamic Lifestyle Model Training on Enhancing Self-Worth and Life Satisfaction among Employed Women at Mobarakeh Steel Company in Isfahan. *Career and Organizational Counseling*, *17*(4), 139-154. doi: 10.48308/jcoc.2026.239520.1503 [In Persian]
- Haslam, D., Filus, A., & Finch, J. (2020). The Guilt about Parenting Scale (GAPS): Development and initial validation of a self-report measure of parenting guilt, and the relationship between parenting guilt and work and family variables. *Journal of Child and Family Studies*, *29*(3), 880-894. https://doi.org/10.1007/s10826-019-01565-8
- Hosseini Tari, Z. S. (2016). *Relationship between stress, guilt and perceived parental stigma with self-efficacy of mothers with children with attention deficit hyperactivity disorder.* Master's thesis in psychology. Al-Zahra University. https://ganj.irandoc.ac.ir/viewer/547fd6fe0ba2378e14ff0c8fbdecb003?sample=1 [In Persian]
- Hobfoll, S. E. (2001). The influence of culture, community, and the nested-self in the stress process: Advancing conservation of resources theory. *Applied psychology*, *50*(3), 337-421. https://doi.org/10.1111/1464-0597.00062
- Jamali Nazari, N, Salimi, S, Lavasani, M. G., & Javaheri, A. (2025). Working Mothers' Guilt and Children's Behavioral Problems: the Moderating Role of Parental Reflective Functioning. *Journal of Family Research*, *21*(2), 108-127. https://doi.org/10.48308/jfr.2025.237025.1819 [In Persian]
- Korom, M., Goldstein, A., Tabachnick, A. R., Palmwood, E. N., Simons, R. F., & Dozier, M. (2021). Early parenting intervention accelerates inhibitory control development among CPS-involved children in middle childhood: A randomized clinical trial. *Developmental Science*, *24*(3), e13054. https://doi.org/10.1111/desc.13054
- Kestler–Peleg, M., Elbaz, S., & Kagan, M. (2025). Exploring the role of parental guilt in the association between parental self-efficacy and adjustment disorder among parents of children diagnosed with cancer. *Journal of Psychiatric Research*. 190(4), 327-332. https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2025.08.011
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970) Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610. https://doi.org/10.1177/001316447003000308
- Kline, R. B. (2023). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford publications. (link)
- Li, Z., Fan, J., Xing, Y., Peng, G., & Zhang, X. (2024). The impact of work-family conflict on Chinese women's fertility intention: the role of fertility attitude, income

class, and child-rearing burden. *BMC Women's Health*, *24*(1), 557. https://doi.org/10.1186/s12905-024-03401-8

- Lipasova, A. (2023). Balancing Work and Family: The Impact of Work-Family Conflict on Children's Behavior in Australia. *Psocial*, *9*(2), 1-19. https://orcid.org/0000-0003-3470-2361
- Lim, M., Pollmann-Schult, M., & Li, J. (2025). Parents' Work–Family Conflict and Children's Emotional Well-Being: The Mediating Role of Parenting Behaviors. *Journal of Family Issues*, 47(5), 665-690. https://doi.org/10.1177/0192513X251389214
- Matias, M., Ferreira, T., Vieira, J., Cadima, J., Leal, T., & Matos, M. (2017). Workfamily conflict, psychological availability, and child emotion regulation: spillover and crossover in dual-earner families. *Personal Relationships Homepage, 24(7)*, 623–639. https://doi.org/10.1111/pere.12198.
- Meyers, L. S., Gamst, G., & Guarino, A. J. (2016). *Applied multivariate research: Design and interpretation*. Sage publications. (link)
- Medina-Garrido, J. A., Biedma-Ferrer, J. M., & Rodríguez-Cornejo, M. V. (2021). I quit! Effects of work-family policies on the turnover intention. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *18*(4), 1893. https://doi.org/10.3390/ijerph18041893
- Miller, B. K., Wan, M., Carlson, D., Kacmar, K. M., & Thompson, M. (2022). Antecedents and outcomes of work-family conflict: A mega-meta path analysis. *PloS one*, *17*(2), e0263631. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0263631
- Morawska, A., Sanders, M. R., Haslam, D., Filus, A., & Fletcher, R. (2014). Child Adjustment and Parent Efficacy Scale: Development and Initial Validation of a Parent Report Measure. *Australian Psychologist. 49*(2), 241–252. https://doi.org/10.1111/ap.12057.
- Neville, R. D., Madigan, S., Fortuna, L. R., Porche, M. V., & Lakes, K. D. (2025). Bidirectional Associations Between Parent–Child Conflict and Child and Adolescent Mental Health. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*. 64(12), 1419-1412. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0263631
- Nielsen, M. M., Fallesen, P., & Gähler, M. (2025). Parental union dissolution and children's emotional and behavioral problems: addressing selection and considering the role of post-dissolution living arrangements. *Social Forces*, soaf. *49*(2), 241–252. https://doi.org/10.1093/sf/soaf015
- Okolie, U. C., & Uwayah, L. I. (2024). Workplace consequences of work-family conflict for women. *J-MIND (Jurnal Manajemen Indonesia)*, *9*(1), 21-30. https://ojs.unimal.ac.id/index.php/jmi/article/view/16598
- Polat, M., Eryiğit, D., Aydoğdu, B. N., Ekso, F., & Ekai, H. (2022). Adapting the Guilt about Parenting Scale (GAPS) to Turkish culture: Validity and reliability study. *Current Psychology: A Journal for Diverse Psycholigical Issues*. https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s12144-022-03007-z.

- Rajabi, G., Makki, E., & Aslani, K. (2020). Reliability and validity of the Persian version of Work-Family Conflict Scale. *Payesh,19* (4). 435-444. http://dx.doi.org/10.29252/payesh.19.4.435 [In Persian]
- Reiman, M., Schulz, F., Marx, C., & Lukemann, L. (2022). The family side of work-family conflict: A literature review of antecedents and consequences. *Journal of Family Research, 4(5)*, 1010-1032. https://doi.org/10.20377/jfr-859.
- Rokni, R. and Taheri, A. (2024). Adapting the guilt about parenting scale (GAPS) to Iranian culture (validity and reliability study). *Psychological Achievements*, (), -. https://doi.org/10.22055/psy.2024.45630.3187 [In Persian]
- Rungsattatharm, L., Tasingha, P., Trairatvorakul, P., & Chonchaiya, W. (2025). Longitudinal associations between executive function and positive parenting during early childhood and resilience, self-regulation, and behavioral problems in school-age children. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, *19*(1), 19. https://link.springer.com/article/10.1186/s13034-025-00875-8
- Setianingsih, H. P., Awalunisah, S., & Imamah, Z. (2024). Parenting Self-Efficacy Among Working Mothers in Central Sulawesi. *Indonesian Journal of Early Childhood Education Studies*, *13*(1), 103-112. https://doi.org/10.15294/ijeces.v13i1.13739
- Shalev, I., Sharon, N., Uzefovsky, F., & Atzaba-Poria, N. (2023). Parental guilt and children's internalizing and externalizing behavior: The moderating role of parental reflective functioning. *Journal of Family Psychology, 37*(8), 1241–1252. https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/fam0001156.
- Soltani-Fard, F., & Rajabi, G. R. (2025). *The relationship between work–family conflict, parental guilt, child adjustment, and parental efficacy with control of number of children, work experience, and length of marriage*. Unpublished master's thesis, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran. [Unpublished, In Persian]
- Taouk, Y., King, T., Leineweber, C., Churchill, B., Ruppanner, L., & Hanson, L. M. (2025). Gender differences in work–family conflict and mental health of Swedish workers by childcare responsibilities: findings from the SLOSH cohort study. *Scandinavian Journal of Work, Environment & Health*. 22(4), 9-1. https://doi.org/10.5271/sjweh.4231
- Tangney, J. P. (1990). Assessing individual differences in proneness to shame and guilt: development of the Self-Conscious Affect and Attribution Inventory. *Journal of Personality and Social Psychology, 59,* 102–111. https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/h0042534.
- Valadez, E. A., Tottenham, N., Korom, M., Tabachnick, A. R., Pine, D. S., & Dozier, M. (2024). A randomized controlled trial of a parenting intervention during infancy alters amygdala-prefrontal circuitry in middle childhood. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, *63*(1), 29-38. https://doi.org/10.1016/j.jaac.2023.06.015

- Valcan, D. S., Davis, H., & Pino-Pasternak, D. (2018). Parental behaviours predicting early childhood executive functions: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, *30*(3), 607-649. https://link.springer.com/article/10.1007/s10648-017-9411-9
- Wang Y, Shi D, Liu G, Zhang M & Zheng X. (2023). Can work-to-family conflict lead to preschool children's social behavior problems? The chain mediating roles of guilt about parenting and parent-child relationships. *Frontiers in Psychology, 4,* 1-14. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1195994
- Watson, D., & Clark, L. A. (2021). *The PANAS-X: manual for the Positive & Negative Affect Schedule-Expanded Form*. https://www.researchgate.net/publication/48667272_The_PANAS-X_Manual_for_the_positive_and_negative_affect_schedule-expanded_form.